

ולכאורה, למה יצוה תורתנו הקדושה, שכל נתיבותיה שלום, שהדין יוציא פלי הדגנים שיהיו מוכנים ומזמנים לענש למאן דלא צית דינא? ומקראי להיות דיה לצרה בשעתה, אם יצטרכו לענש את אחד יוציאו אותם, ולא ינה פונה יצטרף להיות מנה לפניהם דוקא? ...

כדי שהפעל דין יראה מה שמנה לפניו וירא לסרב נגד הדין ויצית למה שיורו לו הדגנים כדי שלא יצטרף לענש. ורב הונא פי הנה נפק לדינא אמר: אפיקו לי וכו' מקל ורצועה וכו'. ובבבאי לא היה פונת רב הונא לענש את אחד מישראל, ו"ענוש לצדיק לא טוב" (משלי י, כו), ואצלו לא שיך בחינה זו שיהיה שמו מתגדל על ידי זה, ובבבאי היתה אמתיות פונתו להוציא לפניו פלים האלו כדי שיהרד וירא הפעל דין מנה ויצית דינא, ויהיה לו לטובה גדולה שלא יבוא לענש.

(סדרה י"ג) למען א"ל ר"ל (סדרה י"ג)

וכתב העור 'גמ' דמסדרין אמרין אשר חשים לפניהם אשר חלמד' מכני ליה חלל חלו כלי הדיונים וכתב ר"ה גאון שהיה מזמון כמובן ב"ד מקל ורצועה להלקות ולרדות ושופר לנדות להעבירים ומסרצין והמחזר והרמ"ה שהשמיטו וגם לא נהנו כך רעני קשישי אפשר דמ"ל דלא נאמר כן חלל לסמוכים דכתיב חשים לפניו ודרכין ולא לפני הדיוס' חף דלא משמע כן נפטר ור"ה שהביא להלכה סמ"ע. וז"ל לדבריו הא דאמרי' שם בגמ' רב הונא כי הוה נפק לדינא אמר חפיקו לי מחזיקי' מקל ורצועה וכו' ורב הונא לא היה מוסמך כמ"ס רש"י בכתוב' דף מ"ג דכל מקום שנאמר רב הוה נפיק מוסמך וכו' הרשב"א דבבבא לא היו סמוכים וז"ל דמ"ל לטמ"ע בזמן שהיה נא"י סמוכי' ח"כ חף דייני ח"ל זריכי' לכלי' הללו כו' לכופ ולרדות העובר עפ"י פסק של מומתי' דא"י וכמו שאמרו חזוניה לא"י וכדומה משא"כ צמחיהו בעו"ס דליכא מומחיה כלל ח"ס לכלים הללו. אך עס כל הדוחק לא נועיל לישב למה השמיטו הרמב"ם דהוא הביא אפי' דברים שאין מוכיח לכן ז"ל דמ"ל לרמב"ם דהך דרשה אינו רק להפכת' בעלמא ואינו חוב כלל וזי"ק ליה מהא דר"ה כי הוה וכו' ואילו כל ב"ד ממויכים להם כך מה נזקך ראי' מר"ה לא ונזק כל ב"ד שבישראל חלל רק ר"ה עשה כן לחיזוק בעלמא וכן הך קרא אשר חשים יליף ליה ר"ע במדבין דף ז"ד פ"ב לדברא אחריו שחייב להראות פנים ופי' דמ"י הוליו וכתיב אשר חשים ולא אשר חלמד' ולכן שמיטתו סמ"ס:

(תלמוד סמ"ס)

כד נפיק רב הונא לדינא אמר הכי אפיקו לי מאני חנותאי מקל ורצועה ושופרא וסנדלא סנהדרין ז' ע"א [וראה בתומים ס"א אורים אות א שהתלבט למה רק רב הונא עשה כן] בויר כי הפך להדגיש היותו סמוך בעוד אשר לבלתי סמך אין מוציאין כלי הדינים ראה סמ"ע חו"מ ס"א א סק"א ובמקורות.

(אחריו שלמך וכו' למ"ס בתלמוד - רוב מילי)

והפעם דרש רשב"ל והתאונן על ה- נשיא המעמיד דיין שאינו הגון. ובהזדמנות אחרת התאונן רשב"ל על "רבי יהודה נשיאה רמא דשודא אדרבנן אמר ליה ר"ל: רבנן לא צריכי נטי' רותא"⁴⁶. רבי שמעון בן לקיש ראה במעשהו זה של רבי יהודה נשיאה, נכדו של רבי יהודה הנשיא, מעין סטיה מדרכו של סבו הקדוש שלא הסכים לבני טבריא שרבנן ישתתפו "בההוא דמי כלילא ד" שדו אטבריא"⁵⁰ ורק רבי יוחנן בחכ" מתו עשה שלום ביניהם. ומשמיענו שיהודה בר נחמני "מתור" גמניה דר"ל" מצא מקום לגבות חובו של ר"ל רבנ.

[ו:] דבי נשיאה אוקמו דיינא דלא הוה גמיר א"ל ליהודה בר נחמני מתורגמניה דריש לקיש קום ע- ליה באמורא קם גחין עליה ולא אמר ליה ולא מידי פתח ואמר (חבוק ב) הוי אומר לעץ וגו' וע- תיד הקב"ה ליפרע ממעמידין ו- כו' אמר ריש לקיש כל המעמיד דיין שאינו הגון כאילו נוטע א- שירה בישראל.

לכאורה מה משמיענו בזה שיהודה בר נחמני היה "מתורגמניה דר"ל". מאי נפקא מינה מתורגמניה של מי היה, העיקר הוא שהיה קולו נעים וחזק שהיה לו הכשרון למסור את דבריו של החכם להתלמידים אשר בבית המדרש ובכן הדגשה זו "מתורגמניה דר"ל", למה?

יחס מתוח היה בין "דבי נשיאה" ובין רבי שמעון בן לקיש ור"ל השמיע אמ- רות שנונות ערוכות כלפי כבודו של הנשיא שבדורו וכשדרש רשב"ל: "נשיא שחטא מלקין אותו בבית דין של של- שה"⁴⁷ ולא ככהן גדול שאין דנים אותו "אלא על פי בי"ד של שבעים ואחד" וכעס הנשיא, נכדו של רבנו הקדוש, "שמע וכו' וכעס שלא גותיין למיתפיש ית רבי שמעון בן לקיש וערק"⁴⁸.

43	לקמן יט.	45	נדרים כה. שבועות כט:	46	שם.
47	ירושלמי הוריות פ"א הלכה א.	48	שם.		
49	בבא בתרא ז:	50	שם ח.		

(בשלף מילי - רוב מילי)